

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΑΚΩΝΑ

Περιορισμοί στην ευκαιρία αναβάθμισης της Τουρκίας

Ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία προσέφερε πράγματι στην Τουρκία την ευκαιρία, εκτός από τη δικαιολόγηση της μη συμμετοχής της στις κυρώσεις της

Δύσης, να εκμεταλλευτεί τόσο τη σημαντική γεωπολιτική της θέση όσο και τη στενή σχέση της και με τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές προκειμένου να «πουλήσει» στη Δύση, κυρίως στις ΗΠΑ, υπηρεσίες διαμεσολάβησης στην προοπτική τερματισμού του πολέμου. Έτσι και στο πλαίσιο μιας «συναλλακτικής λογικής» επιχειρήθηκε η ανταλλαγή του (δυνητικού) διαμεσολαβητικού ρόλου της Τουρκίας με την έγκριση της αγοράς από τις ΗΠΑ (μετά την απομνημόνυση της Τουρκίας από τη συμπαράγωγή των F-35) 40 F-16 Viper και ο εκσυγχρονισμός άλλων 80 F-16 καθώς και η άρση των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την αμερικανική κυβέρνηση στο πλαίσιο της νομοθεσίας CAATSA. Ο «εν δυνάμει» διαμεσολαβητικός ρόλος της Τουρκίας την έχει πράγματι – τουλάχιστον προσωράς – καταστήσει έναν «χρήσιμο εταίρο» τόσο έναντι των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ (τη συνοχή του οποίου η Τουρκία έχει σοβαρά κλονίσει λόγω της αγοράς του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-400) όσο και έναντι πολλών κρατών - μελών της ΕΕ.

Ταυτόχρονα όμως η διεύρυνση και εμβάθυνση του μετώπου της αντίστασης έναντι της ρωσικής επιθετικότητας ανέδειξε το στοιχείο της – έστω και περιορισμένης – «μη ανοχής στον αναθεωρητισμό» εκ μέρους της Δύσης: διαπίστωση η οποία, με συγκεκριμένη αναφορά στην Τουρκία, ενσωματώθηκε στη «Στρατηγική Πυξίδα», το πλέον πρόσφατο θεσμικό κείμενο στρατηγικής της ΕΕ. Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον, και κυρίως «διεθνές κλίμα», οι στρατηγικές επιλογές της Τουρκίας δεν μπορούν να αποκλίνουν ιδιαίτερα ή πολύ περισσότερο να στρέφονται ευθέως εναντίον των φιλελεύθερων αξιών της Δύσης.

Επιπρόσθετα, η ανάπτυξη διαμεσολαβητικού ρόλου κάθε άλλο παρά πιθανή είναι καθώς ο ρώσος πρόεδρος δεν αναγνωρίζει στον τούρκο πρόεδρο τον ρόλο του «έντιμου μεσολαβητή», ενώ προϊόντος του χρόνου σε πολλές δυτικές πρωτεύουσες λιγοστεύει η ανοχή στον «τουρκικό ομορτισμό». Αλλά και η ίδια η Τουρκία γνωρίζει ότι τα χρονικά περιθώρια όσον αφορά την ανάπτυξη ενός μεσολαβητικού ρόλου στενεύουν και εάν αυτός δεν επιτευχθεί, τότε θα αναγκαστεί να λάβει θέση, κατά πάσα πιθανότητα «αγκυροβολώντας» στο δυτικό στρατόπεδο. Παράλληλα η Τουρκία

είναι εκτεθειμένη απέναντι στη Ρωσία σε σχέση με μια σειρά από «οικονομικές» και «ενεργειακές» τρωτότητες και εξαρτήσεις, ενώ ανησυχεί και για το ενδεχόμενο αύξησης των μεταναστευτικών / προσφυγικών ροών από τη Συρία, μια «εξυπρέτηση» που ο ρώσος πρόεδρος μπορεί να ζητήσει από τον πρόεδρο της Συρίας προκειμένου να αυξήσει την πίεση στην Τουρκία.

Καθώς εντείνονται οι πιέσεις στο εσωτερικό, κυρίως όσον αφορά το μέτωπο της οικονομίας, αλλά και η προκύπτουσα ανάγκη ενεργειακής ανεξάρτησης από τη Ρωσία, ο κ. Ερντογάν – με καθυστέρηση – επιχειρεί την προσέγγιση και ομαλοποίηση των σχέσεων τόσο με το Ισραήλ όσο και με συγκεκριμένα αραβικά κράτη (Αίγυπτος, ΗΑΕ). Ακόμα όμως και εάν επιτευχθεί η ομαλοποίηση των σχέσεων με το Ισραήλ και παράλληλα «ενταφιαστεί» κάθε προοπτική κατασκευής του αγωγού EastMed, κάθε άλλο παρά είναι πιθανή η κατασκευή ενός – οικονομικά συμφερότερου – αγωγού που θα μεταφέρει τα ισραηλινά κοιτάσματα φυσικού αερίου απευθείας στην Τουρκία. Ποιο κράτος θα είναι διατεθειμένο να δεχτεί η προσπάθεια ενεργειακής του ανεξάρτησης από τη Ρωσία να σημαίνει την επισφαλή επιλογή της παραχώρησης των «ενεργειακών κλειδιών» σε ένα κράτος που είναι διεθνώς αναξίπιστο και απρόβλεπτο; Ο κ. Ερντογάν ανακαλύπτει ότι οι όποιες δυνητικές ευκαιρίες για την προώθηση των στόχων του υπόκεινται σε σοβαρούς περιορισμούς, τους σημαντικότερους από τους οποίους έχει ο ίδιος δημιουργήσει.

Ο Παναγιώτης Τσακώνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του προγράμματος ασφάλειας στο **ΕΛΙΑΜΕΠ**

Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον, και κυρίως «διεθνές κλίμα», οι στρατηγικές επιλογές της Τουρκίας δεν μπορούν να αποκλίνουν ιδιαίτερα ή πολύ περισσότερο να στρέφονται ευθέως εναντίον των φιλελεύθερων αξιών της Δύσης